siellä saarnaa lähetyssaarnaaja, niin olisi kai silloin päätetty, että kyllä sitä pitää vielä kerran mennä jumalanpalvelukseen, mutta nyt kun ilmoituksesta nähtiin, että siellä esitetään aivan järjellisiä asioita, niin kylän asukkaat päättivät pysyä kauniisti poissa. Olisi kai ollut paras ilmoittaa, että siellä koululla perustetaan juoruseura ja palkinto annetaan siile, joka parhaiten juoruta osaa, niin silloin olisi epäilemättä saatu liikkeelle kaikki kylän juorukellot.

Minä kannatan puolestani sitä Astorian s. s. klupin ehdotusta Toverittaren suhteen, vaikka en tiedä, jos tämä kirjeeni enään ehtii yhtiökokouksen ajaksi. Hyvin harvat naiset ovat ilmaisseet mielipiteensä oman alnoan äänenkannattajansa suhteen. Kaksi paikallisuutista ovat esittäneet, että tilaushinta kohotettaisiin puoleentoista dollariin. Mutta minun mielestäni siinä on vaara tarjolla. Silloin kävisi yhä vaikeammaksi saada tilauksia ja tilausten uudistuksia, emmekä milloinkaan pääsisi kymmeneentuhanteen. Toivon, että tilaushinta pysytettäisiin entisellään ja vielä hartaammin toivon, että pääsisiin siihen asemaan, että lehti voisi ilmestyä kaksi kertaa viikossa. Jos asuisin kaupungissa niin tekisin parhaani lehden levittämiseksi, mutta täällä en mitään voi.

MAIJU.

SICAMOUS, B. C.

Kevälnen tervehdys täältä Toverittaren lukijoille. Tosin on jo kevät, mutta vielä on kylmä vuoden aikaan katoen ja muihin keväisiin verraten täällä. Ei tahdo saada kevätkyivöjä tehdyksi, kun on vielä routa maassa, että ei voi kyökkikasviakaan kylvää.

Miksi niin kurja on monen työläisen siämä. Ei edes kevät anna elämän innostusta. Vie vaan pois vähäisenkin toivon. Sairautta on aina yhtenään. Ehtimiseen saa aina joku suomalaisenkin olla sairaalassa. Täällä on tehty useita umpisuolen leikkauksia, jotka ovat hyvin onnistuneet, vaikka joidenkin on päässyt puhkeamaan. Keuhkotauti on myöskin paikkakunnan vieraana. Itsemurhon teki yksi kärsinyt ja sydän surun sortunut sisko 21 p. huhtik. Kerron vähän enempi hänen onnettomasta kohtalostaan. Noin pari vuotta sitten tuli hän tänne isänsä kanssa homesteeteriksi, ollen silloin leskivaimo, kahden lapsen kanssa. Viime syyskesällä meni Mrs. Matson naimisiin erään virolaisen kanssa ja he olivat yhdessä jonkun kuukauden oli niin kauan kuin Mrs. jaksoi hoitaa taloutta. Hänellä piti oleman keuhkotauti. Mrs. sanoi, kun kävin häntä katsomassa, että Jani oli aivan hyvä niin kauan kuin hän oli terve, mutta sitten kun hän joutui vuoteelle niin mies kohta hylkäsi ja lähti pois. Olen puhutellut myöskin miestä, joka sanoo että hänet muka ajettiin pois ja ettei hän akkaa moiti, vaan akan isää. Kehtaakin vielä sanoa, että hän muka appivaarin takia jätti sairaan vaimonsa. En minä heidän elämäänsä lähemmin tunne, mutta sen tiedän, että virolaisen takia vaimo nyt lepää haudan povessa. Itse sanoi vaimo, kun kävin hänen luonaan, että Janin tähden hän on näin huono, kun mies kehtaa vielä käydä hankkumassa ja kerskumassa, että hänellä on 11 sataa dollaria, jolla hän kyllä pärjää ja kun vaimo pyysi itselleen lääkärin apua, niin mies pahotteli sitä että siihen kuuluu ainakin viisi dollaria, "eikähän sulle lääkärit kuitenkaan mitään voi."

Olen niin järkytetty tuon tapahtuman johdosta. En olisi uskonut, että Elvira sen tekee, hän kun oli niin hiljainen ja hyvänluontoinen. Mutta hän sai niin paljon kärsiä että mitta oli kai jo täysi. Hän oli joitakin kuukausia aivan vanhan isänsä hoidettavana. Itse ei enää päässyt vuoteelta minnekään. Mutta kuoleman edellisenä päivänä oli hän ollut hieman parempi ja sinä päivänä, jolloin hän hirtti itsensä, oli hän ollut yhdällä istumassa ja pakottanut isänsä ja poikansa pois kotoa ja sillä aikaa ryömi hän tuolin avulla verannalle, jossa hirtti itsensä poikain nuorakiikkuun.

Miksikä on tämä yhteiskunta niin kurja, ettei edes ollut sairaalassa hänelle tilaa eikä mies edes palkannut hänelle naishoitajaa. Hän sai niin äärettömän paljon kärsiä ja vielä ikävöi nuorta tytärtäänkin, joka vietiin pois äidin luota. Kaksi orpoa jäi taaskin maailman murjottavaksi. Mrs. Matson oli vielä nuori, vasta 29 vuoden vanha. Lepää rauhassa paljon kärsinyt sisko.

XITI.

Kyllä kaikki kirjeenne on julaistu. En tiedä missä on vika että ette ole niitä kaikkia nähnyt. — Toim.

BUFFALO, N. Y.

Ne ompeluseuran myyjäiset oli 22 p. huhtik. ja onnistuivat kaikin puolin hyvin. Ohjelmaa oli puhe tov. Riihiseltä, soololaulua Ester Backmanilta, Lulu Steumanin säestämänä, Runo Saimi Veckmark. Leikkiä sunnuntaikoululapsilta. Satu W. Palmgrenilta ja tov. Katri Kulpakko Torontosta lauloi kaksi laulua, jonka jälkeen alkoi kova arpojen myynti. Ihmiset kilvan ostelivat arpoja. Hyvin voi huomata, että osasivat antaa arvon naisten töille, joiden tähden on monta iltaa uhrattu. Voittoja oli kin koko runsaasti keräntynyt, sillä oli keräyslistat liikkeellä, jolla saatiin monta voittoa lisäksi. Kiitos vaan lahjoittajille. Jotkut kyllä olivat sen ottaneet vähän niinkuin leikin kannalta. Tuloja myyjäisistä oli noin $75.00. Joka vuosi vaan kasvaa ompeluseuran toiminta eikä ihme, onhan meidän jäsenluku myös kasvanut viime aikoina koko runsaasti ja paljon naisia sivulta tekivät ompeluseuran töltä, jotka eivät vielä kuulu jäsenenä osastoon, mutta toivomme, että nekin, jotka vielä ovat syrjässä, ensi syksynä ovat samassa joukossa ja kuuluvat osastoon jäsenenä, kun ompeluseura alkaa toimintansa. Siilä kuitenkin me kaikin kuulumme siihen suureen köyhälistöluokkaan, niin miksi emme tahdo myöskin kaikki kuulua sen lipun juureen ja taistella siellä parantaakseemme omia ja koko työläisluokan oloja. Siis kasvakoon joukkomme kaksin kerroin ensi toimintakaudella.

Sunnuntaikoulu on perustettu osaston yhteyteen. Toivomus on, että kaikki, joilla on sen ikäisiä lapsia, lähettäisivät ne kouluun oppimaan suomenkieltä. Koulua pidetään joka sunnuntai.

HILMA.

SAN FRANCISCO, CAL.

Niinkuin olette Toverista aikaisemmin lukeneet, löytyy täällä ko-operatiivinen sekatavarakauppa, joka tunnetaan nimellä Pacific Co-operative League. Ja tiedätte myös, että täällä on naisten osuuskoti, 2185—15 katu. Ja kun naiset täällä ovat ymmärtäneet kerran perustaa kodin itselleen, ettei heidän tarvitse lomaaikoinaan olella yksityisten huoneiden nurkissa ja koska sosialistiantteen päämääräkin on se, että vapautua yksityisistä liikkeistä jo nyt niin paljon kuin mahdollista, niin tämän tietäen, on naisten osuuskotikin yhtynyt jäseneksi Pacific Co-operative Leagueen, ostamalla osakkeen, jonka hinta on viisi dollaria. Kauppa on 236 Commercial St., Sacramento ja Clay katujen välillä. Sieltä saa kaiken tavaran kaupanosakas sisäänostohinnoilla ja mitä olen naisten osuuskodin emännöitsijältä kuullut, niin on siellä todellakin tavara paljon halvempaa kuin muualla. Siis on edullista yhtyä siihen jäseneksi. Tavarat sieltä lähetetään ostajalle kotiin aivan samoin kuin muistakin kaupoista.

Siinä kaupassa on saatavana myöskin kaikenlaista vaatetavaraa. Jos naisten osuuskodin osakkeenomistajat käyvät sieltä jotain ostamassa, niin käyköt emännöitsijältä hakemassa kortin, jonka avulla voi ostaa tavaraa sieltä ja kenellä ei vielä ole naisten osuuskodin osaketta, niin ostakoon nyt, sillä silloin samalla pääsee myöskin osakkaaksi Pacific Co-operative Leagueen.

Käväsin kaupassa ja puhuttelin liikkeenhoitajaa. Hän näytteli tavaroitaan. Kysäsin eikö heidän sopisi ruveta ilmoittamaan suomalaisissa lehdissä. Tehtyäni selvää lehdistämme, hän lupasi antaa ilmoituksensa **Toverittareen**, joka on ainoa suomalaisten naisten lehti Amerikassa.

Samalla hän kysyi, että eikö hän saisi kirjoittaa pientä artikkelia siihen naisten lehteen omasta puolestaan, jossa hän selvittäisi Co-op. kaupan tarkoitusta Toveritaren lukijoille. Sanoin hänelle että meidän lehdessämme on "pää" tai toimittaja, joka on sellainen Selma-täti, että se antaa tilan Toverittaressa kaikille kirjoituksille, kunhan ne vaan ovat asianmukaisia ja oikeita. Lähetän kirjoituksen Toverittare toimitukselle, jos toimitus sen julkaisee ja suomentaa Perheen emännät lukekaapa se ja käykääpä katsomassa kaupassa tavaroita. Ilmoitus toisessa paikassa lehteä.

ALINA L.

SAN FRANCISC, CAL.

Huhtik. 23 p. teki osastomme ohjelmakokouksessa edustajamme Y. Hopeavaara meille selvää siitä mitä siellä L. P. herrainpäivillä tehtiin ja kehotti kaikkia tovereita, joilla on rahoja porvareiden pankeissa ottamaan ne sieltä ja tallettamaan rahansa Toverin liikkeessä, sillä siellä ne ovat varmasti yhtä hyvässä ja paremmassa taliessa kuin missään porvarien pankeissa. Yhdyn tähän ja kehotan antamaan luottoa Toverin, sillä moni, joka tallettaa rahansa pankissa on siinä luulossa, että pankkirit runnaavat aivan omilla rahoillaan ja tallettajain rahat makaavat siellä aivan koskematta, mutta niin ei suinkaan ole asia.

Mutta kuinka monasti onkaan tällainen usko pettänyt, kun pankki on tehnyt vararikon ja sinne on silloin hävinnyt monen työläisenkin rahat. Heitä, pankkiireja, ei se vähääkään liikuta, kuinka monta hikipisaraa ovat työläiset saaneet itsestään pusertaa ja vielä on täytynyt kieltäytyä monesta välttämättömästä tarpeesta säästöjä tehdessä. Siis antakaamme luottomme omille liikkeillemme.

Huvittava välikysymys on ollut siellä länsipiirin käräjillä Friscon vanhoistapioista (kai siksi, kun ei siellä ollut kuin yksi sukupuoleemme kuuluva ja hänelläkin piti olla niin kiire, että ei kai joutanut edes vilkasemaankaan heihin — miehiin.) Vaikka edustajamme täällä kyllä meitä vähän silitteli ja sanoi, että sillä lehterineekerillä on kyllä terävä pää, mutta tylsänpuoleinen kynä. Ja nyt siellä Toverin kellarissa näkyy Proletaari veljensä puolesta tekevän meille Friscon flikoille pienen kumarruksen!!! Olen täällä kuullut monen flikan sanovan, että meistä on ihan saman tekevä, mitä he siellä huviksensa ovat lörpötelleet, sillä me jaksamme sulattaa **Toverin** palstoilta ihan samanlaista stoffia, kuin meidän edustajammekin, sillä Toveria tilaamme siksi, että se selvittelee meille työväenluokan menettelytapakysymyksiä luokkataistelussa työväenluokan ja kapitalistiluokan välillä. Rakkausromaanit luovutamme ehdotuksen tekijälle! (Hm! Itselleen kai ne edustajat niitä rakkausromaaneja halusivat, vaikka "vanhainpiikain" nimessä niitä pyysivät. Se ei silti todista sitä, ettei-vätkö Friscon flikat niitä yhtä hyvin kaipaa kuin I.-p. edustajakokouksen herratkin. Kaikki me olemme ihmisiä ja turhaa on kinastella siitä, että ei muka kummatkaan meistä ole missään tekemisissä näin luon nollisen ja jokapäiväisen asian kanssa!—Toim.)

Vetoomus Friscon naisiin! Naisten Osuuskodin johtokunta huhtik. 25 p. päätti, että kutsutaan naisten yhteinen kokous toukok. 11 p., torstaina, kello 8:30 illalla (osote 2185—15 katu) keskustelemaan siitä, onko naisten koti täällä tarpeellinen olemassa. Tulkaa siis lausumaan mielipiteenne siellä julki. Jos ette tarvitse naisten kotia, niin antakaa kannatuksen olla muutamien varassa. Jos toimintamme toivotaan menevän eteenpäin, niin tarvitaan kaikki voimat mukaan. Jättäkää muut menonne syrjään ja saapukaa joukolla kokoukseen. Kaikki ovat tervetulleita.

SISKO.

Levittäkää Toverittaren palvelijattarien numeroa. Siinäkin pohditaan sitä seikkaa, ovatko naisten kodit tarpeellisia olemassa.—Toim.

Farmarin muijan mietteitä

En ole mikään kynäilijä, sillä en ole koskaan ennen kirjoittanut sanomalehteen, mutta nyt koetan, jos voisin tulkita ajatuksiani ymmärrettävästi.

Toveritiaren 12 numerossa oli eräs kirjoitus, joka sai minunkin innostumaan. Siitä näin, että eräs herrasmies oli antanut Toverittarelle huomautuksen sen johdosta, että siinä on joskus ollut artikkeleita lapsirajoituskysymyksestä. Olisiko se sitten väärin, jos me tulisimme niin tietoisiksi, että voisimme lastemme luvun järjellisesti rajoittaa tarvittavaan määrään? Olemme han joka päivä tilaisuudessa näkemään työttömäin armeijaa, joka kuleksii paikasta toiseen työtä etsien. Siis alamme ymmärtää mitä merkitsee olla suuren perheen äitinä.

Se on henkistä ja ruumiillista kärsimystä kovan kohtalon kourissa. Synnyttää ja hoitaa näitä ihmistaimia yhteiskuntaan, useinkin siten, ettei ole antaa heille riittävää ruumiillista ravintoa — henkisestä puhumattakaan — ja vaatteita ja suojaa. Ja tämä täytyy työläisäidin tehdä, saamatta jalosta työstään minkäänlaista palkkaa.

Minun käsitykseni mukaan järjellinen rajotuskeino ei ole terveydelle vaarallinen, eikä se myöskään ole rikos. Mikä ikävä asia on se, että vielä löytyy tovereita, jotka niin äärettömän vähän antavat meille naisille ihmisarvoa. He ovat porvarillisten reformistien kanssa samaa mieltä siinä, että olisimme ja pysyisimme vain "kotiasiain ministereinä", keittäisimme ja paistaisimme, tiskaisimme pa oja ja pannuja, pesisimme, paikkaisimme ja parsisimme ja synnyttäisimme.

Mutta me emme luota enään pyhien reformistien laverruksiin, vaan haluamme näköalaamme laajentaa kodin ahtaista puitteista laajoille aloille, jossa — kodin ahtaassa piirissä — meitä yhteiskunnan äitejä, on vuosituhansia tuuditettu, niinkuin ennen muinoin Egyptin kansaa, jota siellä korvessa kiusattiin.

Minä en ole ainoa kärsivä työläis-äiti, vaan niitä on tuhansia ja miljoonia saman kohtalon alaisia.

Jos olisin ollut tietoinen sikiintymisen ehkäisykeinoista, niin olisi vielä ehkä terveyteni jälellä. Olin kolme vuotta sitten kirurgissa, jossa minua leikattiin sisällisten vikojen takia. Olen äiti viidelle lapselle, joista elää vain kolme. Kuinka paljon parempi olisi ollut, että näitä kahta ei olisi koskaan tarvinnut siittää.

Teille kärsimyssiskot, tahdon sanoa, että käyttäkää omaa harkintakykyänne näissä asioissa. Tutkikaa kirjojen avulla oman ruumiinne rakennetta. Ja silloin, jos kerran tiedätte, että ihmistaimi saa alkunsa siemenestä, kuten kaikki muukin kasvullisuus, niin silloin teille terve järki sanoo, että jos siementä ei